

som Reduitens eneste naturlige Plads." Der have vi faaet Spørgsmaalet hen paa et Sted, hvor vi kunde tage fat paa det, stille Spørgsmaalet op og faae en frugtbar Diskussion om det; thi det kan stilles saaledes: Skal Kjøbenhavn befæstes, fordi den er Hovedstad, eller skal den af den Grund netop ikke befæstes, hvis det er muligt paa anden Maade indirekte at forsvare den? Naar vi stille Spørgsmaalet saaledes, ligger det nær, at kaste Blikket ud over Europa og se, hvorledes det gaar der, om man, hvor man har befæstet Hovedstaden, fremdeles befæster den, eller om man nedlægger Fæstningen, eller i det Hele taget, om man befæster, hvor der før ikke har været befæstet. Stockholm er ikke befæstet; Sverige har sin Centralfæstning, Carlsborg, midt inde i Landet. Christiania er ikke befæstet, og jeg tror, at de fleste sagkyndige Nordmænd ere enige om, at skal der være en Fæstning, maa den ligge nordligere ved Gidsvold eller et lignende Sted. London er ikke befæstet; London har der heller ikke nogen sinde været tænkt paa at befæste, jeg har aldrig hørt Tale om noget Saadant, og dog er Londons Beliggenhed paa en stor Ø noget Lignende som Kjøbenhavns. Hollænderne have ikke befæstet deres Hovedstad Amsterdam; Belgierne have ikke befæstet Brüssel, men Antwerpen. Vi kunne gaa videre til Spanien, Italien og Østerrig, de have ingen Hovedstads-Befæstninger. Berlin er heller ikke befæstet, men ligger saaledes, at den, saavidt jeg veed, danner ligesom Hjertet i et System af mindre Fæstninger, saaledes at den forsvares indirekte. Petersborg er heller ikke befæstet, og saaledes kunde man vistnok gaa endnu videre, endog til mindre Hovedsteder uden at finde Befæstninger. Den eneste Undtagelse, man kan pegé paa, er Paris; men den kan neppe med Rette kaldes en Reduite for Hæren, der ligger saa nær ved Grændsen, at den snarere maa kaldes et Led i en større Række, i et helt System af Grændsefæstninger; Sørens Tilbage-togslinier gaar længere ind. Derimod vil man i de fleste af de nævnte Hovedsteder finde Militær-Etablissementer, og naar man altsaa fremstuder den Grund til at befæste Kjøbenhavn, at Sørens og Flaadens Etablissementer ligge der, saa finde vi i mange Hovedstæder saadanne Etablissementer, uagtet Staden ikke er befæstet. Det er saaledes Tilfældet i Petersborg, Berlin, Stockholm, Wien o. s. v. Naar det ærede Mindretal dernæst omtaler, at, hvis man vilde anlægge en saadan Befæstning et andet Sted, maatte man skabe „en hel ny Militær-Koloni“, da ind-

kommer jeg, at det kan være rigtigt, forsaavidt man tænker sig Reduiten lagt paa et vist Sted fjernere fra Kjøbenhavn; men hvis man vælger det nordøstlige Sjælland, vil man finde militære Etablissementer og Vaabenfabrikker, for Exempel Kronborg og Frederiksværk, ikke saa langt fra Kronborg. Der hentydes til, at, dersom man skulde flytte noget af disse Etablissementer, vilde det koste overordentlig meget; men der var dog maaske Udskilligt, som kunde tale for en Flytning ogsaa af andre Grunde. Saaledes ligger vort Arsenal, som bekendt, saa nær ved Geheime-Arkivet, det fgl. Bibliotek og flige Kostbarheder, at Brandfarligheden for disse er saa overordentlig stor, at det neppe kan forsvares at vedblive at lade dem ligge saa tæt samlet, og en af Delene maa derfor flyttes; men det er da Spørgsmaalet, hvilken af Delene der skal flyttes. Naar vi da se paa den Plads, hvor flere af disse Etablissementer ligge, kunde man spørge, om det virkelig kan forsvares i Længden at lade disse blive liggende paa Grunde, der ere af saa overordentlig stor Værdi for den private Industri, Handel og Søfart, og netop af den Grund tror jeg, man overvurderer Befæstningerne ved en saadan delvis Flytning, thi Salget af de dermed overslødiggjorte Statsejendomme vil vistnok indbringe mere, end man for Tiden har nogen Forestilling om. — Mindretallet kommer dernæst til en Grund, som jeg vil kalde en social Grund, det taler om en „Stat i Staten“, det siger, at man ved at vælge Reduiten et andet Sted og skabe en hel ny Militær-Koloni vilde danne en Stat i Staten; men jeg tillader mig at tro, at man ved at befæste Kjøbenhavn paa den Maade, at man koncentrerer hele Forsvaret derom, meget snarere vil komme til at danne en Stat i Staten og det ikke alene i social, men ogsaa i politisk Henseende. Den ærede Ordsfører for Mindretallet bemærkede, at der intet Sted i Europa findes en saadan Centralisation som i Kjøbenhavn, med Hensyn til Danmark. Ja, det er en Ting, vi ofte have beklaget, og netop derfor tror jeg, at Meget taler for at decentralisere fra Kjøbenhavn saa vidt muligt; men netop det Modsatte vil blive Tilfældet, dersom man befæster Kjøbenhavn, saaledes som det er foreslaet. — Fremdeles siger Mindretallet, at „ved Besættelse af Hovedstaden vilde Fjenden i en ganske anden Grad end paa noget andet Punkt i Landet ikke alene finde det Meste af det samlet, som en Hær og en Flaade behøver for i længere Tid at kunne leve, uden at behøve store og væsentlige Tilførsler“; men jeg vil tillade mig at spørge, om saadanne Ting, som en